

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold. za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajo. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četrti-stopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Poziv na naročbo.

Vse gg. dosedanje naročnike, katerim naročnina poteče konec septembra in druge narodnjake vabimo na novo naročbo „Slov. Naroda“.

„Slov. Narod“ velja:

Za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za četrt leta 3 gld. 30 kr.

Za mesec oktober 1 " 10 "

Za pošiljanje na dom se računa 10 krajo. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Za četrt leta 4 gld. — kr.

Za mesec oktober 1 " 40 "

Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer:

Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr. Po pošti sprejeman " " 3 " — "

Administracija „Slov. Naroda“.

Občni zbor narodne tiskarne

21. sept. 1874 je bil zastopan po 156 akci-jah in 18 osebno prišlih delničarjih.

Dr. Ahačič kot prvosednik naznanja zakaj je ta izredni občni zbor sklical, razloži, da stanje društva nij neugodno. Ker se je od početka podvzetja obilo nakupovalo za dve tiskarni več nego je bilo kupnega kapitala, naredil se je dolg. Pri zadnjem občnem zboru, koncem 1873 l., je bilo 19.000 gld. dolga; zdaj ga je uže samo 15.000 torej se je 4000 gld. dolga plačalo in to iz dohodkov obeh tiskarnic. Da bi se še tega oblogo 15.000 gld. rešili, sklical je izredni občni zbor z dnevnim redom: naj bi se ena izmed dveh tiskarnic, namreč mariborska prodala.

Dr. Dominkuš je proti prodaji mariborske tiskarne, ker nese dobiček in se bode dolg mogel s časom izplačati. Zatorej predlaga:

a) Naj se začne subskripcija na posojilo v znesku 15.000 gld. v deležnih dolžnih pismih po 100 for. proti 6 procentnim obrestim in proti zastavi vsega premoženja in vseh aktivov ljubljanske in mariborske tiskarne pa samo v ta namen, da se menjični tiskarniški dolg od 15.000 gld. poplača. To posojilo naj se v letnih obrokih v znesku najmenj 1500 forintov s pripadnimi obrestmi povrača in to po povračilnem načrtu, ki ga ima upravni odbor izdelati (s sirotinsko varnostjo). Vplačati se ima posojilna svota do konca decembra l. 1874.

b) Ako se do konca oktobra l. 1874 ne podpiše najmenj znesek 10.000 forintov, potem se upravni odbor pooblašča, da sme mariborsko tiskarno pod kolikor mogoče ugodnejšimi pogođbami prodati, proti temu da bodoči za to sklicani zbor to odobri.

Ko so obširno govorili še gg. Pfeifer, dr. Ahačič, Zupan iz Celovca, J. Pajk (kateri je številkami razjasnil dobro stanje mariborske tiskarne), dr. Razlag, in dr. — bila sta dr. Dominkuševa predloga enoglasno sprejeta.

Potem se je volil nov odbor. Imena gg. odbornikov smo probčili v zadnjem listu.

Kranjska deželna učiteljska konferencija.

(Izv. por.)

21. septembra se je začela v Ljubljani deželna učiteljska konferencija, kakoršna se

ima vršiti v smislu deželne šolske postave vsaka tri leta. Ta konferenca je sestavljena iz učiteljev od okrajnih učiteljskih konferencij izvoljenih, vsak okraj voli dva; razen teh so vsi okrajni šolski nadzorniki tudi udje konference. Prišli so h konferenci vsi učiteljski poslanci in vsi okrajni šolski nadzorniki razen štirih duhovnih šolskih inspektorjev. Ljubljanska nemškutarska učiteljska stranka, izrodek c. kr. „konstitucionalnega“ društva, bila je kaj obilo zastopana. Videli smo v krogu učiteljev glasovite podpornike nemškovalnega „Krainischen Lehrervereins“, namreč Linhart, Simo, Gariboldija, Epiha, Raktelja, Kustra, Wurnerja. Drugi gospodje te vladne stranke n. pr. Belar in Bizjak so bili kot gostje povabljeni, brez pravice glasovanja. Zboru je predse- doval g. deželni šolski nadzornik profesor R. Pirker; zborovanja se je s pravico glasovanja udeležil tudi vodja ljubljanskega učiteljskega izobraževališča g. Hrovath. Poslušalcev je bilo vse štiri dni, ko se je vršilo obravnavanje mnogo. Ker bomo pozneje izrekli še svoje opazke o sklepih in obravnavanjih teh učiteljev, priobčimo zdaj le na kratko kakor se je obravnavanje po vrsti vršilo.

Predno se je začelo obravnavanje, zapeli so zbrani učitelji cesarsko pesem, in prvosednik konference je začel zborovanje z nagovorom, kateri je sklenil s trikratnim „hoch“ na cesarja. Dvorni svetovalec Widman pozdravlja učitelje in jih zagotavlja podpore vladne. Potem se je vršila volitev stalnega odbora učiteljske deželne konference, katera je izpala z večino v smislu ljubljanskih nemškutarskih učiteljev. Drugi dan se

Listek.

Kantorčica.

Roman s pogorskega zakotja.

(Češko spisala Karlina Světla; poslovenil Franjo Tomšič.)

(Dalje.)

„To nij prvič, da ga nij kodar ga je najbolj treba“, pozvedoval je Otik.

„Ne, tega še nij nikoli storil; vselej je prišel in kadar je vedel, da bode več dela bil je tu še bolj zgodaj kakor drugekrate“, je odgovorila Anka.

In doktorju se je jelo dozdevati, da je pod gajem, valjda prav zlo.

„Tega ne morem tako pustiti!“ izprevidel je; moram se teh dveh „kazimirov“ kako znebiti in še denes z Enefo o celi tej neblagi povesti izpregovoriti. Pojdem tja popoldne kakor po navadi, da bode vedela, da akoprem mi je znano, da me je ta prekanjeni fant bog ve kako obrekoval, vendar nemam slabe vesti. Res da bode to huda

ura; ali ne morem si pomagati, moram jo pretrpeti. Enefa bode gotova jokala, tožila, očitala mi, da se mi bode glava vrtela, ali naj. Dokler bodem mogel tajiti, tajim rekši, da je Jenik napak slišal in če se ne bode ganila, potem jej naravnost povem, zakaj sem moral razmero z njo utajiti. Ona ne pozna mojega sveta, ki se ve da v mnogem oziru ostuden, v katerem pa vendar le uže enkrat živim ter se mu tedaj moram nehoteč udajati. Ona ne sluti, za kakšno izrednost velja ljubezen, kakoršna je moja, in da se bode moja zakonska zveza z njo mnogim zdela naravnost bedarija. Moram jej to lepo razložiti, da bode prevedela, da nijsem mogel drugače početi, ker sem imel vendar tudi dolžnosti do lastne osebe; razložim jej svoj plan, da hočem svoje znance čisto osupniti, ter ne mislim z njo prej mej prijatelji nastopiti, predno se na potovanji ne preliči v dovršeno gospo. Da bode vedela, da mislim to odkritosrčno, izpregovorim o svojem namenu z dedčekom ter jo

pričo njega objamem za svojo nevesto. To se ve da mi mora obljubiti, da skrije to reč še v skrivnosti.“

Doktor je nalival pri obedu prijateljem tako pogosto in pridno najboljšega vina, katerega si je dal iz mesta prinesiti, da sta vstavši od mize komaj na nogah stala. S težkimi jeziki sta izgovorila željo, da bi se rada malo odpočila, da bi se do večera streznila. Namenjena sta bila jutri zopet proti Pragi odriniti in hotela sta se prijatelja tedaj še nasititi in večerne ure kar je mogočo najprijetnejši z njim preživeti. Doktor nij družega želel, spremil ja je v sobo, čakal, da sta se oba ulegla ter se ne ganil od nju, dokler ju nij slišal spati. Še le potem ja je zapustil ter gotov, da se tako hitro ne bosta prebudila, da bi mogla njegove korake opazovati, hitel je k Enefi, da bi uravnal, kar je lebetač Jenik zakrivil.

Ko se je doktor Podgajske hiši bližal, videl dedčeka v kosto odhajati.

je začelo obravnavje o krajnih šolskih svetih. Poročilo je imel v tem predmetu prof. Linhart in nasvetoval, naj se krajnim šolskim svetom odvzame pravica pred imenovanjem nasvetovati učitelje, in naj se ta pravica izroči deželnemu šolskemu svetu. Profesor Wurner nasvetuje, naj se ta pravica še pusti krajnim svetom tistih občin, katere imajo že od prej pravico nasvetovanja ali prezentacije. Predlog se z dostavkom profesor Wurnerjevimi sprejme.

O drugi točki dnevnega reda: „Kako bi se v okoliščini prišlo pomanjkanju učiteljev, na Kranjskem“ poroča okrajni šolski nadzornik prof. Gariboldi. On v imenu stalnega odbora učiteljske konference nasvetuje, naj zbor izreče: Šolstvo se na dalje smatra za državno stvar; plačo učiteljev na Kranjskem naj se, da izseljevanje najboljših učiteljev iz Kranjskega neha, uredi tako, da imajo učitelji na meščanskih šolah najmanjšo plačo 900 gl.; učitelji v Ljubljani 800 gl.; učitelji na deželi po 700 in 600 gl. Razen tega naj ima še vsak učitelj prosto stanovanje in ravnatelj šol remuneracije za vodstvo.

Pripravniki, ki obiskujejo ljubljansko učiteljsko izobraževališče, naj imajo tiste olajšave zaradi vojaščine, kakor učitelji. Tudi naj bi se 13letni dečki lahko sprejemali v pripravniki kurs učiteljskega izobraževališča. Pri debati o tem predmetu se oglasi učitelj g. Jerše in nasvetuje, naj bodo plače učiteljev na deželi vse brez izjeme po 700 gl., ker imajo učitelji na deželi dosti več stroškov za knjige in časnike, nego učitelji v mestu. Učitelj g. Borštnik iz Šmarja želi, da bi se tudi velikost stanovanja bolj na tanko opisala, ker to ne zadosti, ka se samo reče, dve sobi, in kar zraven gre; nego mora se na tanko izreči, kako velike morajo biti. Ko je g. učitelj Mrcina nasvetoval velikost sob, sklence se debata in sprejmo se vsi predlogi odborovi, kakor tudi pristavka Borštnikov in Mrcinov. Predlog, ki ga je stavil Jerše, nij dobil potrebne večine.

Tretja točka obravnavanja je bila: „Kakšne ovire so, da se ljudske šole na deželi tako neredno obiskujejo?“ O tem poroča okrajni šolski nadzornik učitelj g. Kuster iz Kranja. On stavi sledeče nasvete: Šolnina naj se v vseh ljudskih šolah odpravi; krajni šolski sveti naj se preestroje

in naj se jim strogo naroči, da na tanko pazijo na tiste starše, katerih otroci šolo neredno obiskujejo, da se starši kaznujejo; naj se dalje gleda na to, da se bode veronauk redno in le v šoli učil. Zapisnike o odsotnostih (absencijah) naj učitelji na tanko vodijo. (Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 29. septembra.

Češki listi ne nehajo hudo pikati se. Zastonj pridiguje zmerni dnevnik „Posel z Prahy“ mir starim in mladim, kazajoč, kako razpor zmirom bolj globoko v narod zarezuje, socijalno življenje nemogoče dela, družva razbija, in apatijo rodi, kako ljudstvo narodnim časopisom več ne upa in je čedalje bolj zbegano. — Prav tako je pri nas Slovincih tudi, torej jemljimo i mi uk iz tega.

Hrvatski sabor je v seji 25. t. m. na neizvesten čas odložil svoje seje, ker je zakonodavni odsek jako z delom preobložen, in mora torej časa dobiti, da vse osnove izdela.

Ogerska država se je v zadnjih letih magjarske svobode tako strašno zadolžila, da stoji pred prepadom bankrota. Vseh dolgov vkup ima 1158 milijonov! Od tega mora plačati na leto 58 milijonov interesa, zraven še železniške garancije 22 milijonov in 3 milijone za cesarja. Poleg tega mora vsako leto 25 milijonov za skupne stroške imeti — torej 114 milijonov v roke vzeti predno na svoje potrebe misliti more. „P. L.“ pa pravi, da tacemu telesu, ki notranje vene in bromi, milijon bajonetov ne bode pomagalo.

Vnanje države.

Novine „**Ruské Mír**“ izhajajoče v Petrogradu prinašajo članek, v katerem razlagajo, kako srčno je bil naš cesar na Češkem sprejet in zadovoljnost cesarjevo s tem. Na koncu pravi članek: „Zdaj so vsi prepričani, da mej Čehi in mej cesarjem more nastati najsrčnejše zblizenje, da le ne bodo temu na potu avstrijski ministri.“

„**République française**“ objavlja pismo Gambette, v katerem ta pravi, da imajo volitve generalnih svetov, ki se bodo vršile 4. okt., političen značaj; oné bodo obnoven protest dežele proti obnašanju narodne zbornice in proti legitimističnim in bonapartističnim restavracijskim poskušnjam. Francija naj zopet izjavi, da hoče republiko. Generalni sveti bodo imeli spolniti nalogo, podučevati nove socijalne oddelke in posvetiti demokratijo v javno, zares svo-

bodne institucije. Te volitve bodo pripravljale na volitve v narodno zbornico, ki je že ob vso moč. Gambetta pravi, da je še čas, da si Francoska da definitivno vladu.

Serrano bode najbrže prevzel poveljstvo armade centra. Mej tem bode Jovellar nadomestoval generala Pavia. Vojaške čete bodo najprvo Laguárdio napale. — Bazaine pride po zimi z družino vred v Madrid. Soproga je že tam.

List škofa Martina iz **Paderborna** prinašajo nemški listi že od besede do besede. Martin pravi, da njegova dejanja niso dejanja opozicijskega duha proti državnemu redu, da so le branjenje, katero dolžnost zahteva. On ne oponira s tem proti državnemu redu, ako ne sodeluje pri izvrševanju postav, pri katerem ne more sodelovati, ako svoje prisega kot škof neče prelomiti. V zadnjih pastirskih listih nij mislil šuntati proti javnemu miru in redu, nego je pisal za njuno vzdržanje. Terjanja, da bi službo odložil, se ve da ne more izpolniti. Ako bi torej sodnijski dvor zares odstavil ga, bi on to razsodbo za ničevu moral razglasiti češ: Nijen državni urad me nij posadil na škofovski sedež, nobeden me torej tudi od škofskega urada odstaviti ne more. — Kakor pak znano, se z nemško vlado ne dá barantati, in tako bode Ledochowski menda kmalu dobil tovariša.

Dopisi.

Iz Maribora 25. sept. [Izv. dop.]

Z veseljem i ponosom se oziramo na slovensko-štajerske učitelje, ki so pretekle dni zborovali v Mariboru. Bilo je častno število narodnih, inteligentnih i vnetih delavcev na polji našega duševnega prosvetljenja. Z odločnim in umnim postopanjem zaslužili so simpatije, ki so se jim obilno skazovale. Smatramo je za jedro našega narodnega učiteljstva in do njih društva imamo največje zaupanje, ker je osnovano na zmožne moči po zdravih naprednih načelih in torej zasluži tudi krepke podpore od vsega slovenskega učiteljstva.

Pogrešali pa smo ipak na zboru mnogo učiteljev, ki so obljubili, da pridejo in naštetih še moremo cele okraje, ob meji proti severu in zapadu, ki niso bili zastopani. Žalila nas je ta prikazen in vprašali smo se, kaj je temu krivo? Odgovor na to vprašanje je jako mnogovrsten. Nekaterim se je zdel morda pot predolg ali pretežaven, ali pa kak drug posel bolj važen, ali pa

„Ako me je zagledala ter starca proč poslala, moram se pripraviti na redno pridigo“, mislil si je ter se k smehu silil, ki mu pa ni šel prav nič od srca.

Vstopivši v sobo se je strmeč ogledal; bila je prazna. Enefina miza pri oknu zapuščena, v največem neredu, in zraven njega na tleh je ležalo nekaj, kakor kup ženske obleke. Ko je po naključju njegovo oko pozornost na tem zaostalo, je še le izpoznal, da je to sama Enefa. Počivala je s telesom na tleh, z glavo na stolu. Na njeni podobi je bilo videti, da ne sedi tako le trenotek, nego mnogo, mnogo ur; da se nij zgrudila le po naključju, nego pobita z nekim nepredvidnim hudim udarcem.

„Ti si bolna!“ vzkliknil je Otik, ter je poln strahu k njej priskočil in vse drugo nad to mislijo pozabil.

Ona je odrla oči — bile so do krvi zarudele, in pogledavši nanj, jih zopet tako naglo zaprla, kakor bi jej bilo šinilo v neboge, krvavo objokane oči, goreče železo.

Otik je ponovil svoje vprašanje še občutljivejše.

„Uže sem prebolela“, odgovorila mu je po tihem ali glave nij vzdignila.

„Kdaj si zbolela, in kaj ti je bilo? Ali si denes po noči bolehal?“

„Boleham uže dolgo, jako dolgo.“

„A jaz nič o tem ne vem!“

„Boleham, kar tebe poznam . . .“

To je bilo to se ve da gorše nego pridiga in kaj grenkejšje očitanje. Danes ga je prvič tikalo; če ravno jo je Otik dostokrat prošil za to, ga prej vendar nij hotel, zdaj ga nij veselilo, ko je slišal, da je njegovo željo končno uslišala. V tem „ti“ je bilo nekaj zaničljivo zoprnega, kakor bi se mu s tem nikakor ne bližala, nego ga pod sebo, globoko pod sebo poniževala.

„Kako to misliš?“ zajecelja on.

„Teško je dopovedati, kako to je, ko v človeku srce poka,“ in pri tej besedi se jej je zgrudila glava s stola na tla.

„Enefa!“ vsklikne doktor najvišje ginjen

od medlevice, katera je mogla le nastopiti po najstrašnejši duševni razdraženosti; „spametuj se, Enefa moja!“

„Da, spametuj se, Enefa!“ ponovila je za njim, „in spomni se končno, zavoljo kakega moža si pozabila moliti za stariše, za deda in za brata ter vedi, da te zdaj bog zato kaznuje.“

„Jaz razumem tvoje osupnenosti“, dejal je, ali zakril si je zraven oči, pobit od njene obupanosti. Zdaj je stoprv videl, kaj je storil.

„In jaz zopet ne razumem tvoje ošabnosti!“ vskliknila je ter se na enkrat zbrala. „Zakaj si prišel sèm? Kaj hočeš tu? Kako si se upal sem vstopiti? Hočeš se mi v obraz smejeti, ali mi zopet v obraz lagati?“

„Enefa, sodi me kakor hočeš; ali le to veruj, da se nijsem tebi, slišiš, tebi nikoli lagal!“

(Dalje prih.)

jim sploh šolski napredek nij nič mari. Ti so pokazali, da ne stojte na pravem mestu, kajti kot učitelji imeli bi se v prvi vrsti brigati za vse, kar zadeva ne samo njih izobraženje v pedagogičnem i didaktičnem oziru ampak tudi utvrjenje njih političnega in materijalnega stanja. V dosego tega namena ne zadostuje zasobno delovanje, treba je vzajemnega. Drugim najbrž razna „odvisnost“ nij dovolila udeležiti se svobodnega gibanja mej duševno svobodnimi moži. So pač prav pomilovanja vredni ravno tako kakor oni tretji, ki so iz same strahopetnosti doma ostali, da bi se ne zamerili kakemu grmanskemu ali rimskemu pijonirju. Četrta je vrsta nemškutarjev, ki črte vse kar je slovenskega, pa vendar žive mej Slovenci! Ti so prave pijavke v mesu našega naroda, kateremu spodkopujejo eksistenco s tem, da mu duše in izneverjajo, kar mu je najdražje, t. j. mladino. S težkim srcem moramo zabilježiti še eno vrsto, in sicer takih, ki se vspešnej delavnosti odtegujejo zarad malenkostnih osobnostij ali pa ker jim napuh in zavist brani, združiti se z enako ali bolj sposobnimi v eno četo, borečo se za naš naroden obstanek. Nijste-li toliko možati in toliko prosvitljeni, da se ne bi izpodtikali na osobah, katerim le gre občno spoštovanje? Vam nij znana resnica sedanjega veka: „le v združenji je moč“? Ne veste-li, da slavno pripoznanje le gre značajnemu in koristnemu delovanju? Koristiti narodu je vam edini nalog; ker ste ga prevzeli, sveta dolžnost; naj Vam bode tedaj največja skrb. Koristiti mu le morete s temeljitim in obširnim podukom; k tem je vam samim treba veselja; veselo boste se dela prijeli, ako vas ne ovira pomanjkljivost niti duševnega izobraženja niti materijalnega stanja. Za oboje skrbe sicer različni zavodi in naprave ali „in praxi“ velja tudi za vas pregovor: „pomagaj si sam itd.“ Vspešne pomoči duševne in materijalne priporite si le združenimi močmi. Postavljeno je uže ognjišče okolo njega stoji neustrašena četa pod praporom: „Vse za narod, omiko in svobodo“, ki vas kliče ter prijateljsko roko podaje, pristopite, pustivši vse prazne ali škodljive izgovore na stran, ter skupno pomagajte sebi in narodu svojemu do vedno višje stopinje razvitka.

Iz Proseka pri Trstu 26. septem. [Izv. dop.] Z radostnim veseljem pozdravljamo vest, katera nam je denes došla, da ministerstvo je dovolilo pripravljalni razred za učiteljsko izobraževališče (vorbereitungsklasse) v Proseku. Velika dobrota bode ta pripravljalni razred za slovensko tržaško okolico, posebno pa za one starše, kateri ne morejo svojih otrok v mestne šole v Trst pošiljati, in bi vendar radi, da bi se njih fantje kaj več nego kamenje tolči naučili. Posebno ugodno bode to pa za Prosek, Kontovelj, sv. Križ, za Občino in za Barkolo, ker iz vseh teh vasij bodo lahko mladeniči, kateri bi se hoteli za učiteljski stan posvetiti, imeli priliko to šolo obiskavati brez stroškov in brez posebnega truda; kajti saj je najbolj oddaljena teh vasij le tri četrt ure od Proseka. Za to novo naredbo smo prav hvaležni ministerstvu. Posebna hvala pa gre rodoljubnemu gospodu deželnemu šolskemu nadzorniku gosp. Ant. Klodiču, kateri se je tako gorko potezal za osnovo te nove hvalevredne naredbe. Ravno tako našemu držav-

nemu poslancu g. Nabergoju, ki je vse storil, kar je v njegovih močeh.

Iz Slovenjgradca 20. sept. [Izv. dop.] Ker sem uže vlani na tem mestu obnašanje učiteljev našega okraja zaradi mlačnosti v narodnih rečeh sploh grajal, bodi mi dovoljeno letos nekatere šole in ž njimi g. učitelje slovenskemu narodu v neki čudni luči pokazati. — 16. t. m. se je na tukajšnji mestni šoli skušnje podučevanje nehalo. Udeležilo se je te preskušnje precejšnje število tukajšnjih šolskih prijateljev. Človek udeleživši se te preskušnje, misliti si je moral, da je le-ta šola kje v sredini onega velicega nemškega „rajha“ ne pa v dragi nam slovenski domovini. Kajti čul nijsi od g. učiteljev skoro nobenega slovenskega glasú izvzemši v enem razredu. Tukaj je g. učitelj in z njim se veda tudi učenci lomil tako slovenščino, da se ti je slovenski jezik moral smiliti ter da si bil v nevarnosti krč v ušesih dobiti. Kak priprost kmet, ki še nikoli šole videl nij, bi se mu moralo smijati.

Uže v prvem razredu je večji del, izključljivo pa računanje, tvarina pri kateri je najbolj treba istinitega znanja, samo v nemščini izpraševalo. Človek ne ve komu bi se bolj čudil ali predrznosti ali zaslepljenosti učiteljevi! Če je potem g. načelniku krajnega šolskega sveta, za šolo jako vnetemu možu, spoljubilo so uzrok slabega uspeha v „mangel an talent“ iskati, predrznil bi se jaz zavrniti ga na menda pri večini edino pravi uzrok najmere mangel an kenntniss (unmöglichkeit der kenntniss der deutschen unterrichtsprache.“ V tretjem in četrtem razredu pa razen veropovedanje nij bilo besedice slovenskega slišati! Gospodje učitelji, podučujte prihodnje leto tudi kaj v slovenščini marljivejše in ne bode vam treba pri preskušnji zmirom ene in iste vpraševati; veliko večino, to je skoro vsa deca slovenskih roditeljev pa čisto v nemar puščati! Zakaj se je le-to zgodilo, lahko si vsak ne da bi moral pedagog biti, dobro raztomači. Pojte se solit s tako after-pedagogiko! Tukaj bi moral naš po večini narodni krajni šolski svet energično postopati ter one gospode na njih dolžnost in postavu opomniti. Naslednje so se v vsacem razredu pesni prednašale in pele; pa zraven prvega razreda nij nikjer kaka slovenska pesen milosti našla. Če so se nemški šolarji mogli „das lied von der glocke“ — „des sängers fluch“ i. t. d. naučiti, zakaj bi se slovenski šolarji ne mogli kake slovenske? Ali morebiti naše slovstvo nema kake primerne pesni? Ali se morebiti našim otrokom nij treba v svojem maternem jeziku vaditi in izurjevati? Ali ti učitelji nič slovenskega nima in ne znajo?

Da bi se otroci za prestani trud nekoliko razveselili, naredila se je drugi dan v vrtu Lobe-jeve gostilne šolska svečanost, pri kateri so otroci obilno z jedmi in pijačo obdarovani bili. Ker je bilo zastopavalk našega nežnega spola pri tej svečanosti navzočnih, začeli so po odlazu otrok tudi boginji Terpsihori obilno čast skazovati. Bila je zabava baš v naj boljšem teku, ko naenkrat, neki naši nemški mestjani pokažejo „svojo oliko“. S tem je bila cela veselica končana. Kako, ne vprašajte.

V soboto 10. t. m. bil pa je v bližnji Sv. Martinski šoli sklep, katerega se je c. kr. okrajni šolski nadzornik udeležil. Ne-

razumljivo je zakaj je g. učitelj, ki je sicer še v precej pravilni slovenščini vse otroke izpraševal, otroke z učenjem nemških (!) a ne slovenskih pesnij mučil? Da naši kmetje nijso baš tako veliki nasprotniki, kljubu nekim agitacijam nove šole, razvidi se iz tega da so v sporazumljenji z učiteljem napravili svojo šolsko svečanost. Nabiralo se je v ta namen požupniji žito i. t. d. Za skupljeni denar pa so otrokom vesel dan naredili. Priporočal bi to vsem narodnim šolam v posnemanje. —

Domače stvari.

— (Skrb za nemščino.) Kranjska deželna učiteljska konferenca je sklenila, da se tretja nemška slovnica, ki uči nemščino s ozirom na zdravo pedagogiko na podlagi materščine, po polnem ponemči. Tudi k „prvi“ in „drugi“ nemški slovnici naj se k slovenskemu tudi nemški tekst doda! Tudi pri izvrstnih „računicah“ hočejo imeti nepotrebne in slabe popravke. Če bode vlada te pedagoge (!) poslušala, mora priti ob ves kredit ne samo pri Slovencih, nego pri vseh sosedih.

— (Iz Novega mesta) se nam poroča iz zanesljivega vira, da sta dva dolgotletna suplenta frančiškana o. Burkard Schwiniger in o. Regalat Stamcar, iz službe odpravljena.

— (Na goriško realko) pride za direktorja nekov dr. Schreiber iz Salzburga. Zopet Nemec mej Slovence! Stremayr nas ima rad!

— (G. Jakob Zabnkovec) je od c. kr. finančne direkcije za Kranjsko imenovan za računskega revidenta v devetem dietnem razredu. Isto tako M. Vrabec.

— (Iz Laškega trga) na slov. Štajerskem se nam piše: Denes 28. smo spremili Jneza Orožna k pogrebu. Mož je bil poštena slovenska značajna duša, čistega rodoljuba in eden mej prvimi diletanti na slovenskem gledišču. 1849 leta se je prvič Linhartova igra „Dobro jutro“, tukaj igrala, on je pomočnik zraven bil in je kot dober pevec zmirom bil pripraven za petje. Lahka mu zemljica! —

— (Iz Solkana) se nam piše: Pleš, ki ga je napravila Solkanska čitalnica, soboto 26. t. m. je bil najkрасnejši kar smo jih v Solkanu doživeli. Dvorana je bila najokusneje v narodnih barvah okinčana. Počestili so nas rodoljubje, gospe i gospodčine iz mesta in domače. Nabralo se je, česar nihče za mali Solkan nadejal 80 goldinarjev, kateri se izročijo pogorelcem čepovanskim, našim rojakom. Mladina se je veselo obračala do belega dne. Za dober uspeh in lep red se moramo odboru narodnih fantov zahvaliti, posebno pa g. aranžerju F. F. Čitalnice na Goriškem, napravite tudi ve kakšno besedo v podporo ubogim našim rojakom!

— (Nova postava.) Iz Kanala se uam piše: Nedeljo smo imeli pri nas procesijo. Mej procesijo pride neki goriški uradnik, gre mimo, ne da bi se odkril. Pa koj po maši stopi komunski sluga na svoj kameniti oder in slovesno nam naznanje: da kdor se v prihodnjič pri procesiji ne bodo odkril, ima mu vsak kmet pravico klobuk z glave zbiti. Čuda, da nij gospod fajmošter ali župan, ne vem kateri je povelje dal to cerkveno svobodo in vestno svobodo osvitljuječo

novi kanalski postavo priobčiti, kar precej ukazal, naj tacega kar naravnost na bližnjem mostu v Sočo vržejo, ako neče svoje pleše pokazati.

— (Živinska kuga.) Deželna vlada kranjska naznanja, da je na Dolenjskem, v Žuničah (občina Vinice), v Visejci (občina Žužemberk), in v Potočarski vasi (občina Prečna pri Novem mestu) živinska kuga in je bilo do 23. septembra zbolelih ubitih 8 goved, kot sumljivih izpoznanih in umorjenih 19 goved, 6 ovac in 13 koz. Crknilo je dvoje goved.

Tržna poročila.

— Z Dunaja 26. sept. Sejm je bil slab, kupovali so samo konsumenti. Pšenice se je prodalo 40.000 vaganov po 5 gl. 15 kr. do 5 gl. 85 kr. Reži se je precej kupovalo in so se zadnje cene obdržale. Prodali so je 7000 vaganov po 4 gl. 17 kr. po 4 gl. 35 kr. Ječmena pivovarji niso kupovali, pač pa eksporterji 10.000 vaganov po 3 gl. 30 kr. do 3 gl. 65 kr. Stara kornuza se je po nespremenjenih cenah prodajal. Oves se je 10 — 15 kr. dražje prodajal, a kupovali so ga samo konsumenti.

Iz Budapešte 26. sept. Sejm tega tedna je bil od početka miren, pa vendar se je za lepo pšenico še prav lahko dobila poprejšnja cena, a v drugi polovici tedna uže ne več, akoravno je je bilo manj na trgu, tako da je padla lepa za 10—15 kr., slabša za 15—20 kr. Vse skupaj so prodali 100.000 centov. Rež je imela malo kupcev in prodajalci so jo radi za 10—15 kr. cenejše dajali. Vendar so je jedva 9000 vaganov po 3 h. 55—65 kr. vagan prodali. Ječmena so malo kupovali za žganje in so ga plačevali po 2 gl. 70 kr.—3 gl. Pivovarji so lepo blago plačevali po 3 gl. 20—40 kr. in so ga 8000—10.000 vaganov vzeli. Kornuza cen ni spremenila. Prodalo se je 12.000 centov po 4 gl. 40—50 kr. Za oves se je na konci tedna dajalo 2—3 kr. več, kakor pretekli teden.

Prodalo se ga je 10.000 vaganov po 2 gl. 7—10 kr. — Beli fižol je bil po 6 gl.—6 gl. 75 kr. grah po 6 gl.—6 gl. 50 kr. leča po 6—8 gl. pšeno po 6 gl. colni cent. Proso po 3 gl.—3 gl. 25 kr., mak sivi po 4 gl., višnjevi po 12 gl. 50 kr. vagan. Laneno seme po 11 gl. 25 kr. poldrugi cent. Konopelj še nij na trgu. Češplje so bile po 22 gl., krompir po 1 gl. 60—8 kr. slabši po 1 gl. 40—50 kr. kolikor ga je kdo hotel. Plava detelja se je plačevala po 27 gl. Rudeče bo malo. Z medom nij nič. Vosek je po 84—85 gl. Vinski kamen po 33 gl. 50 kr.—34 gl.; slabši po 26—30 gl. Špeh je po 43—44 gl. prekajen po 46—48 gl. Mast, mestno blago po 53—54 gl., ameriansko po 47 gl.—47 gl. 50 kr. Ježice so bile po 13—13 gl. 50 kraje.

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni Revalescieri du Barry

v Londonu.

Odkar je Nj. sv. papež po rabi izvrstne Revalescieri du Barry srečno zopet ozdravel in je mnogo zdravnikov in bolnišnic njeni učinek pripoznalo, ne bo nikdo več nad močjo te drage zdravilne hrane dvomil in navedemo sledeče bolezni katere brez porabe zdravila in brez stroškov odstrani: bolezni v želodci, v živcih, na prsah, pljučah, jetrah, na žlezah, na slizni koži, v dušnjaku, v mehruji in na ledvici, tuberkole, sušico, naduho, kašelj, neprebavljivost, zapor, dristo, nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavico, naval krvi, šumenje v ušesih, medlico in bljevanje tudi ob času nosečnosti, scalo silo, otožnost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Izpisek iz 75.000 spričeval o ozdravljenji, ki so se vsem zdravilam zoperstavljale:

Spričevalo št. 73.877.

Veliki Varadin, 28. februarja 1872.

Samo 2 dni sem užival Revalescieri. To izvrstno zdravilo je pri meni, v mojem obupnem položaji čudeže storilo, zaradi česar to zdravilno sredstvo smelo drugo razodetje za trpeče človečanstvo imenujem. Izvrstna Revalescieri me je od nevarnega katara na pljučah in v dušnjaku, od vrtoglavice in tiščanja v prsih odrešila, katere so vsem lekom kljubovale. To čudežno zdravilo zasluži torej največjo hvalo in se more trpečemu človečanstvu najboljšje priporočiti.

Florian Küller, c. k. vojaški upravnik v pokoji.

Težnji kot meso, prihrani Revalescieri pr. odraslih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravljenje plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr. 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold. — Revalescieri-Biscuiten v pušicah 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalescieri-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradel bratje Oberanzmeyer, v Innsbruku Diechtl & Frank, v Celovci P. Birnbacher, v Lenci Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Moric, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnah in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštah nakaznicah ali povzetjih.

Poslano.

gosp. Nace Eržen-u v Radovljici.

Zljubilo se vam je vaša umetnost in streljanji nad mojima goloboma poskusiti. Ker vam pa nijsta goloba, ker nijste niti Radovljišk mestjan, niti legitimiran Radovljišk oštr niti ne posestnik, temveč provizorični davkarski uradnik, nikakoršne škode uzočila, vas prosim da v bodočnost ne streljate niti mojih niti drugih gospodarjev golobov. Streljajte druge reči.

(275)

Jakob Zupan.

Dunajska borza 29. septembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	70 gl. 80	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	74	" 10
1860 drž. posojilo	108	" 75
Akcije narodne banke	989	" —
Kreditne akcije	251	" —
London	109	" 15
Napol.	8	" 78
C. k. cekini	—	" —
Srebro	103	" 50

Zdravnik za zobe

dr. Tanzer,

docent zobozdravja v Gradel,

naznanja svojim p. t. pacientom in večkratnim vprašanjem odgovarja, da pride gotovo v oktobru t. l. v Ljubljano (Hotel Elefant), ter bode svojo prakso kot zdravnik za zobe izvrševal. Natančneje v prihodnjem novinskem oznanilu.

(274)

Umrli

od 25. do 27. sept.:

Ema Ziberer, 4 l. st. na rujavici. Franciška Skrijanec, 1 l. stara in Jovana Turšič, 4 m. obe na griži. Ferd. Jakše, 1 l. na rujavici. Marija Ovsenek 52 l. na organični srčni napaki. Marija Ziberer, stara 6 1/2 l. na rujavici.

Tuji.

28. septembra: **avstrijski**: Lakhovič iz Reke. — Jenko, Rudan iz Idrije. — pl. Gugenmos iz Celja. — Erlebach z gospo iz Dunaja.

Pri Slonu: Zu. halek iz Dunaja. — Crosato, Zanon iz Benedek. — Ertl iz Dunaja. — Mohorčič iz Sežane. — Komar, Panigaj iz Gradiške. — Ertl z družino iz Celovca. — Hope iz Berolina. — Braune J. iz Kočevja. — Hočevar iz Krškega. — grofica Auerperg iz Polhovega gradca. — grof Lihtenberg iz Prapreč. — Pister iz Gradiške. — Jaklič iz Gradca. — Ban iz Dunaja.

Pri Malici: Schneider iz Dunaja. — Slezinger iz Sovfoka. — Dragovina iz Trsta. — Cvenkel iz Sevnice. — Kricingar iz Trsta. — Linhardt iz Gradca. — Brand, Frey z Dunaja. — Gorup iz Trsta. — Globočnik iz Železnikov. — Ruvan iz Reke. — Zerivo iz Litije.

Pri Zamoreci: Dirak iz Reke. — Schulnar, trg. iz Dunaja. — Natador V. in F. iz Angije. — Šaffar iz Dunaja.

„Listki“.

Pod tem naslovom bode „Narodna tiskarna“ v Ljubljani izdajala zbirko spisov beletrističnega in znanstvenega zapopadka v zvezkih po 20 do 50 krajcarjev.

Prvih šest zvezkov je že na svetlo prišlo in jih imajo na prodaj: „Narodna tiskarna“ v Ljubljani in Mariboru in sledeči bukvarji:

V Ljubljani: Janez Giontini; Jurij Lercher; Ign. pl. Kleinmayr & F. Bamberg; Zeschko & Till; Otokar Klerr. — **V Celovci**: J. Leon; E. Liegel. — **V Mariboru**: „Narodna tiskarna“. — **V Trstu**: F. H. Schimpf. — **V Gorici**: Karel Sohar. — **V Celji**: Karel Sohar. — **V Ptuj**: Vil. Blanke. — **V Zagrebu**: Leopold Hartman.

I. zvezek.

Stenografija, sp. dr. Ribič. — **Životopisje**, sp. Rajč Bož. — **Prešern**, Prešerin ali Prešeren, sp. Fr. Levstik. — **Telečja pečena**, novela, sp. J. Jurčič. — **N. Machiavelli**, sp. dr. Ribič. — **Pisma iz Rusije**, sp. dr. Celestin. — **Trstvo z grozdom na Ruskem**, sp. dr. J. Vošnjak. — **Čegava bode?** sp. J. Ogrinec. — **Narodni jezik in trgovina**, spisal L. Haderlap 25 kr.

II. zvezek.

Ivan Erazem Tatenbah. Izviren roman, spisal J. Jurčič 50 kr.

III. zvezek.

Prvi poljub. Novela, spisal J. Skalec — **Na črni zemlji**. Novela, spisal J. Skalec 25 kr.

IV. zvezek.

Lepi dnevi. Spisal Paulus. — **Plašč**. Novela. Ruski spisal N. V. Gogol; poslovenil L. Gorenjec. — **Nekoliko opazek o izdaji slovenskih narodnih pesnj.** Spisal prof. dr. Krek 25 kr.

V. zvezek.

Meta Holdenis. Roman, francoski spisal Viktor Cherbuliez, poslovenil Davorin Hostnik 50 kr.

VI. zvezek.

Kazen. Novela, francoski spisal H. Rivière, poslovenil Davorin Hostnik. — **Čerkev in država v Ameriki**. Francoski spisal E. Laboulaye, poslovenil Davorin Hostnik 25 kr.

Ein neues Abonnement beginnt eben auf:

CORNELIA

Wiener illustrierte Moden- und Damenzeitung.

Am 1. und 16. eines jeden Monats erscheint regelmäßig eine Arbeitsnummer von 8 Seiten, eine Unterhaltungsnummer von 4 Seiten, ein Schnittmusterbogen im grössten Format.

Preis vierteljährlich mit freier Postsendung nur 1 fl. 20 kr. 6. W., ganzjährlich bei Vorausbezahlung nur 4 fl. 50 kr. 6. W.

Noch nie, seitdem es Journale gibt, hat sich ein Blatt so rasch in allen Kreisen der Gesellschaft eingebürgert, wie die „Cornelia“.

Solche Erfolge können nur durch wirkliche Gedeihenheit, Reichhaltigkeit und Billigkeit erzielt werden, und da Zahlen besser beweisen als Worte, geben wir eine vergleichende Uebersicht des Inhalts während der letzten drei Monate der „Cornelia“ und daneben des „Bazar“.

Die „Cornelia“ brachte:

344 Abbildungen
78 Schnittmuster
49 Stickereivorlagen.

Der „Bazar“ brachte:

345 Abbildungen
66 Schnittmuster
9 Stickereivorlagen.

Die „Cornelia“ enthielt somit, bei um ein Fünftel billigerem Abonnements-Preise, in drei Monaten nur eine Abbildung weniger als das Konkurrenzblatt, dagegen zwölf Schnittmuster und vierzig Stickereivorlagen mehr! Die „Modenwelt“ enthielt in denselben drei Monaten 36 Schnittmuster und 30 Stickereivorlagen weniger als die „Cornelia“.

Der Zweck des praktischen Theils der „Cornelia“ ist, vermittelt der grössten Mannigfaltigkeit von geschmackvollen und doch einfachen Moden, sowie zahlreichen Handarbeiten, welche sämtlich in den eigenen Wiener und Pariser Künstler-Ateliers der Verlagshandlung auf Holz gezeichnet und geschnitten werden, ein unentbehrlicher Rathgeber im täglichen Leben zu sein, sowie durch die vollkommenste Brauchbarkeit seiner deutlichen Schnittmuster jeder Dame Gelegenheit zu bieten, ihre eigene und der Kinder Toilette, Wäsche u. s. w. mit bedeutenden Ersparnissen selbst anzufertigen.

Der Inhalt eines Jahrganges der „Cornelia“ bezieht sich auf mindestens 1500 Original-Illustrationen, 200 Stickereivorlagen, 360 Schnittmuster, und es ist eine unumstössliche Tatsache, dass die „Cornelia“ das preiswürdigste und reichhaltigste Modenjournal von ganz Europa ist.

Die Redaction des belletristischen Theils stellt sich als Grundsatz, nur stylvolle, unterhaltende und belehrende Original-Artikel und künstlerisch ausgeführte Original-Illustrationen zu geben; sie will bildend und erfrischend auf die Frau wirken und wird darin durch Beiträge der beliebtesten Schriftsteller und Künstler unterstützt.

(272—2)

Abonnements werden per Postanweisung entgegengenommen vom

Cornelia-Verlag,

Wien VI. Magdalenenstrasse 23.

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Maks Armič.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.